

Best Books Studiewerkgids:

Vers en vlam

'n Poësiebloemlesing vir Graad 10
Eerste Addisionele Taal

René Badenhorst
Marianne Ross
Ilna Stander
Wilreza Theron

ANTWOORDSTEL (denkvlak, puntetoekening)

Oor monnemente gepraat deur Peter Blum

- 1 'n bruin persoon (3,1)
- 2 die mense van die Noorde/die mense wat trots is op hul monumente/die mense wat spog met hul monumente (3,1)
- 3 Ja. Hy verwys na "ons". (r. 9) (3,1)
- 4.1 Voortrekkermonument (1,1)
- 4.2 "groot"/"lielak"/"kaal"/"marmer"/"graniet"/"sement" (1,2)
- 4.3 Groot, lelik en duur (3,3)
- 5.1 "groot" (2,1)
- 5.2 perde/vroulike ruiters wat op die perde ry/narre/hansworse/leeus (2,2)
- 5.3 Daar is geen lewendige mense of diere by die monument nie/Dit is leeg en onpersoonlik/Daar is niks wat die spreker laat lag nie. (3,1)
- 5.4 "clowns", "spôts" (3,2)
- 6 "stetjoes" (2,1)
- 7.1 "ou Afduin" (2,1)
- 7.2 "sy pens" (2,1)
- 7.3 "bakgat aangetrek" (2,1)
- 8.1 E. (3,1)
- 8.2 A. (3,1)
- 8.3 B. (3,1)
- 8.4 C. (3,1)
- 8.5 D. metafoor (3,1)
- 9 C. die wedloop om die hele Afrika vir die Britse Ryk te koloniseer (3,1)
- 10 "Paalmint-hys". Dit verwys na die Parlementsgebou, wat in Kaapstad is. (3,2)
- 11 Leerder se eie mening, bv. Nee, dit is afgelei van Miss/Missus, die Engelse aanspreekvorm wat vir vroue gebruik word. OF Ja, dit is die verafrikaansing van Missus na Mies, die vrou van die Master, die Baas, wat insinueer dat koningin Victoria haar "baas" gehou het oor die Kaap. (4,1)
- 12 D. kolonialisme en die mors van geld op duur monumente (3,1)
- 13.1 Ja (2,1)
- 13.2 Ja (2,1)
- 13.3 Ja (2,1)
- 13.4 Nee (toepassing is in die sestet) (2,1)
- 13.5 Nee (oktaaf het 8 reëls) (2,1)
- 13.6 Ja (2,1)

- 14.1 Eie mening, bv. omdat oor daar die spot gedryf word met die Voortrekkermonument. (5,2)
- 14.2 Eie mening, bv. traak-my-nie-agtigheid (*don't care*) omdat die Vrystaat nie direk genoem word/daar nie met een van hul monumente gespot word nie/woede omdat hulle deel van die "noordelike" monumente-groep is. (5,2)
- 14.3 Eie mening, bv. opstandigheid oor die gespot met hul oudkoningin en hul begeerte om die wêreld te beheer. (5,2)
- 15 Leerder se eie mening, bv. Beskerming: Die geskiedenis van 'n land behoort bewaar te word vir die nageslag, ongeag of die konnotasie daarvan goed of sleg is. Beskadiging: Dit getuig van swak morele waardes/dit is nodig om aandag te vestig op die sensitiwiteit van die situasie. Vernietiging: Sekere van die standbeelde en monumente verteenwoordig persone of gebeure in die geskiedenis wat vir 'n sekere groep van die bevolking simbole van verdrukking of seerkry is. (4,2)
- 16.1 verewig (1,1)
- 16.2 jokkie (2,1)
- 16.3 ontronding (2,1)
- 16.4 narre/hansworse (2,1)
- 16.5 spoggerig (2,1)
- 17 Leerder se eie keuse, bv. Taalmonument in die Paarl – ter herdenking van Afrikaans. (3,2)

Totaal: 50

Die berggans het 'n veer laat val deur Boerneef

- 1 berggansveer (1,1)
- 2 B. die spreker verlang al meer (3,1)
- 3.1 Die berggansveer wat hy opgetel het. (2,1)
- 3.2 In/Naby Wuppertal/Woeperdal (3,1)
- 3.3 Dat hy haar baie liefhet (4,1)
- 3.4 Die berggans is 'n tipe voël wat gewoonlik een lewensmaat het. In sekere kulture is dit ook 'n heilige voël. Hy sien haar dus as sy lewensmaat en die liefde tussen hulle as heilig. Dit kan ook wees dat sy die omgewing en dalk selfs die simboliek agter die berggans ken, en dat die veer haar aan hom en hulle liefde sal herinner. (5,2)
- 4 *aabbcc* (1,1)
- 5 Paarrym (2,1)
- 6 Die paarrym sluit aan by die inhoud. Die spreker en sy geliefde vorm 'n paar (net soos die berggans ook gewoonlik net een lewensmaat het). (5,2)
- 7 hoogste – diep (2,2)
- 8.1 Die berggans het 'n veer laat val (2,1)
- 8.2 hoe diep my liefde vir jou lê (2,1)

Totaal: 15

Verkroeiende aarde deur Martjie Bosman

- 1.1 Anglo-Boereoorlog (3,1)
- 1.2 konsentrasiekamp (3,1)
- 1.3 hospitaal (3,1)
- 2 B. Boere se plase vernietig of gekonfiskeer moes word en almal en alles van die plaas weggevat moes word, want solank daar vrouens en werkers was wat die plase kon bestuur, sou die Boere voorrade kon kry en aanhou veg. (2,1)
- 3 Dit kan beteken dat hulle slegs deeltjies kan onthou en dus nie meer alles wat gebeur het of alles in soveel detail nie.
- Dit kan ook beteken dat die geskiedenis net slegte herinneringe inhou: herinneringe van hoe hulle familie seergekry het en hulle ná die oorlog verbrokkel was en hulle stukkende lewens moes probeer herbou. (3,2)
- 4 D. aan te dui dat die dele van die geskiedenis wat onthou kan word, hierna volg. (2,1)
- 5 Iemand het hulle daar gaan wegsteek en daarom is hulle nie gekonfiskeer of doodgemaak nie. (3,1)
- 6 “wie weet waar” (1,1)
- 7.1 op die slagveld of êrens in die veld (3,1)
- 7.2 Ja, dit kan ook daarna verwys dat hy dalk tydens ’n geveg oorlede is en êrens in die veld begrawe is. (3, 2)
- 8 Rooi (1,1)
- 9 ’n Rooi kruis simboliseer ’n hospitaal of mediese hulp. Die kleur sluit dus aan by die huis wat gekonfiskeer is en as ’n hospitaal gebruik is. (3,2)
- 10 “gerugte” (2,1)
- 11 Britte (3,1)
- 12.1 Daar was nie iets soos ’n grafsteen of hulpmiddels waarmee hulle sy graf kon aandui nie. Hy was een van baie wat in die konsentrasiekampe gesterf het en weens die baie sterftes is daar nie aangeteken waar wie begrawe is nie. (3,2)
- 12.2 “iewers” (2,1)
- 13 Sy was een van die dogters en dit is gebruikelik dat ’n vrou wat trou, haar man se van vat. Ouma Makkie sou dus waarskynlik haar man se van gekry het. (4,2)
- 14.1 “erf” (3,1)
- 14.2 “beroertemond” (2,1)
- 15 Dit is nie materiële dinge soos eiendom of geld nie, maar eerder bitterheid en hartseer oor wat in die geskiedenis met die familie gebeur het. (3,2)
- 16.1 B. “twee bitter woorde: smaad en hoon” (2,1)
- 16.2 A. “die droewe wete van familiegrond vir geslagte tevergeefs bewoon” (2,1)

- 17 Nee, sy is verbitterd en hartseer oor wat in haar kinderjare gebeur het en het nog nie die Britte vergewe nie. OF Ja, net voordat sy haar laaste asem uitblaas, kan sy dalk die Britte vergewe vir wat hulle aan haar familie gedoen het. (5,2)

Totaal: 30

die tak vol bloeisels deur Charl J.F. Cilliers

- 1.1 Nee (2,1) Die spreker beskryf die skaduwee van die bloeiseltak teen 'n wit muur. (1,1)
- 1.2 Leerder se eie mening, bv. Ja, alhoewel die bloeiseltak nie beskryf word nie, beklemtoon die beskrywing van die tak se skaduwee die tema. OF Nee, die gedig beskryf die skadu en nie die tak self nie. (5,2)
- 2 Lente (3,1)
- 3 Nuwe lewe/groei (3,1)
- 4 Dit beklemtoon die een kleur van die skadu. (4,2)
- 5 Dit verwys na die skadu wat net een donker kleur is, maar ook dat die skadu van die tak vol bloeisels sonder enige afwisseling in kleur is, anders as die tak vol bloeisels self. Dit is dus vervelig. (3,2)
- 6 Beide is een kleur: die skadu is 'n donker kleur en die muur is wit. (3,1)
- 7.1 Die bloeisels verwys na nuwe lewe en groei, terwyl die skadu na iets leweloos verwys en 'n mate van somberheid inhou. (3,2)
- 7.2 Die tak vol bloeisels is lewend, vol detail, maar broos en kan vergaan. Die muur lewe nie en is vanweë sy hardheid sterk en meer blywend as die tak of die bloeisels. Bloeisels kom slegs een maal per jaar en dan verander dit in iets anders. Die muur bly staan. (3,2)
- 7.3 Die skadu is donker en die muur is wit. (3,2)
- 8 Aantal reëls: 3
Klankgrepe/lettergrepe in reël 1: 5
Klankgrepe/lettergrepe in reël 2: 7
Klankgrepe/lettergrepe in reël 3: 5 (1,4)
- 9 bloeisels wat in die lente verskyn (3,1)
- 10 B. Ons kan maklik die skoonheid van iets miskyk as ons vergeet om op die werklike objek te fokus en eerder na 'n afbeelding daarvan kyk. (3,1)
- 11 Nee. Hy sien nie die verskeidenheid van kleure raak in die tak vol bloeisels nie (die bruin van die tak, die groen blare en die kleurvolle bloeisels). In plaas daarvan om na die tak self te kyk, sien hy net die skadu daarvan teen 'n wit muur raak. (4,2)

Totaal: 25

droë weerligstraal deur Charl J.F. Cilliers

- 1 'n Weerligstraal dui gewoonlik op reën, maar hierdie weerligstraal is droog en gaan dus nie reën bring nie. (3,2)
- 2 droë weerligstraal (1,2)

- 3.1 Dit is klanknabootsend van die donderweer wat gehoor word as daar weerlig sigbaar is. (3,1)
- 3.2 Dit is klanknabootsend van die rammeling van die donderweer, maar ook van die droë sand in die rivierbedding. Dit beklemtoon ook die beeld “die verrimpelde vel van die rivierbedding” (3,1)
- 4 A. 'n vergelyking. (2,1)
- 5 Die droë rivierbedding met sy riwwe en krake word gelykgestel aan 'n vel wat verrimpeld en vol plooië is. (4,1)
- 6 Die rivier verkry 'n menslike eienskap. Die grondoppervlak word as 'n vel beskryf – iets wat 'n mens het. (4,2)
- 7.1 Ja (5,1)
- 7.2 vyf, sewe, vyf (1,3)
- 7.3 Die gedig beskryf 'n droë rivierbedding in die lig van 'n weerligstraal. (3,1)

Totaal: 15

die barbaar deur T.T. Cloete

- 1.1 B. georden (2,1)
- 1.2 E. leier (2,1)
- 1.3 D. nie altyd spandabelrig nie (2,1)
- 1.4 A. skynheilig (2,1)
- 1.5 C. ryk (2,1)
- 2.1 Hy lees meer as een koerant deur. (3,1)
- 2.2 Dalk wil hy weet wat orals in die wêreld aangaan en op hoogte van alle nuusgebeure wees, maar waarskynlik soek hy sy eie naam of foto in die verskillende koerante of kyk waar hy betrokke kan raak om sy aansien te verhoog. (5,1)
- 3 B. bybedoelings het wanneer hy iets doen en dus nie werklik is wie hy voorgee om te wees nie. (3,1)
- 4 “sy foto's verskyn daaglik in die pers”, “op die tv se nuusbuletins lei hy optogte”, “mens hoor sy stem gereeld oor die radio” (1,3)
- 5 Die mense luister en doen wat hy sê. (3,1)
- 6.1 Die barbaar gee voor dat hy verfynd is, maar hy is oorgewig. Sy oorgewig beeld pas nie by die beeld van iemand wat homself macho en jonk en vernaam wil voordoen nie. (4,2)
- 6.2 As hy werklik gereeld sy tande borsel, sal dit wit wees. Die geel tande pas ook nie by die “perfekte” beeld wat hy probeer voorhou nie. (4,2)
- 7 Hy dink dit laat hom jonk en manlik lyk. (1,2)
- 8.1 metafoor (1,1)
- 8.2 oorgewig (3,1)

- 9 Leerder se eie mening, bv. Nee, hy doen alles om raakgesien te word. Hy gee nie regtig om vir ander mense nie, maar eintlik net vir homself. OF Ja, niemand weet presies wat sy morele waardestelsel is nie, behalwe hyself. Dit mag dalk lyk of hy net vir homself omgee, maar dalk put hy genot daaruit om iets goeds vir ander te doen. (5,2)
- 10 D. hy is voorsitter van komitees en organisasies (2,1)
- 11.1 onbevrees (2,1)
- 11.2 wapen (2,1)
- 11.3 lyfwagte (2,1)
- 12.1 Die sambrele is kleurryk, teenoor die stoele en tafels wat wit – sonder enige kleur – is. (3,2)
- 12.2 Hy het min vrye tyd, maar tog het hy tyd om elke Saterdagmiddag te slaap. (4,2)
- 13 Hy doen alles net om raakgesien te word. As hy gholf speel, is dit om kontakte op te bou en as hy kuier, is dit net saam met vooraanstaande vriende wat sy aansien ook sal help verhoog. (5,2)
- 14 Krieket is 'n meer verfynde sport as sokker. Sokker pas nie by die beeld wat hy probeer voorhou nie. (4,1)
- 15 kanarie (2,1)
- 16 Hy het nie sommer net enige dier nie, maar 'n kanarie – 'n voëltjie wat mooi sing. Hy het 'n Siamese kat – 'n duurder en skaarser tipe kat as byvoorbeeld 'n blote gemmerkat, en hy het nie net 'n hond of 'n foksterriër nie, maar 'n "engelse fox terrier". Hy kies die troeteldiere sodat hulle by sy beeld sal pas. (4,2)
- 17 "vet en blink" (2,1)
- 18 Hy moes iets gedoen het (buiten om geld te gee) sodat mense bereid sal wees om dorpe, stede, strate, pleine, damme en skole na hom te vernoem. (5,2)
- 19 C. 'n barbaar is iemand wat hard probeer om mense deur materiële rykdom en aansien te beïndruk net om raakgesien te word en nie om werklik 'n verskil in ander se lewens te maak nie. (3,1)

Totaal: 40

'n Vrou van die dorp Clocolan deur Philip de Vos

- 1 lighartig (2,1)
- 2 'n vrou van Clocolan (1,1)
- 3.1 Nee, daar bestaan nie regtig 'n man wat op die maan bly nie. (4,1)
- 3.2 "was" (1,1)
- 4 hoop en 'n ou teleskoop (1,2)
- 5 Antwoorde sal verskil: Sy hoop dat die persoon op wie sy verlief is haar ook sal raaksien./ Sy hoop dat daar 'n verhouding tussen hulle sal ontstaan./Sy hoop dat sy iemand sal vind wat aan haar verwagtinge voldoen. (3,1)
- 6 Onwaar. Haar teleskoop is oud. (3,1)
- 7 Dit volg op 'n aandagstreep (aan die einde van reël 4) en dit begin met "En". (3,2)

- 8 Haar sug suggereer dat sy moedeloos is of geen hoop meer het dat daar iets tussen haar en die man in die maan sal gebeur nie. (4,2)
- 9 Die vrou hoop op 'n verhouding met die man op die maan, maar hy is slegs iemand denkbeeldig. Dit is ironies omdat sy hoop om iets te kry wat nie bestaan nie. Verder is dit ook ironies omdat dit slegs van haar kant af kom. Sy hoop, alhoewel daar geen rede is vir haar om te hoop nie. 'n Verhouding kan nie ontstaan as dit slegs deur een persoon geïnisieer word nie. (3,1)
- 10 *aabba* (1,1)
- 11.1 Dit is die herhaling van dieselfde konsonante/medeklinkers in woorde wat in dieselfde reël of na aan mekaar voorkom. (2,1)
- 11.2 En sy sug nou so ver as sy gaan. (1,1)
- 11.3 D. om die woorde te beklemtoon deurdat dit met mekaar verbind word. (3,1)
- 12 'n Verhouding sal nooit kan werk as dit net van een kant af kom nie./Dit help nie om verlief te wees en te hoop op iets wat nie bestaan of nooit sal kan gebeur nie. (3,1)
- 13 Sy sal ongelukkig/depressief raak omdat sy niks meer het om na uit te sien nie. (3,1)
- 14 Leerder se eie gemotiveerde en logiese mening, bv. Ja, ek was ook al verlief op iemand wat my nie eens raakgesien het nie. OF Nee, ek was nog nooit verlief op iemand nie. (5,1)

Totaal: 20

die gebreekte snaar deur Antjie Krog

- 1.1 B. (2,1)
- 1.2 C. (2,1)
- 1.3 A. (2,1)
- 2 D. hom in die gevangenis hou. (2,1)
- 3 Dit kan verwys na 'n snaarinstrument wat 'n geluid maak as jy die snaar pluk.
Dit kan ook verwys na die geluid wat die boogsnaar maak nadat jy die pyl laat skiet het. (3,2)
- 4 "mense was dit/ wat die snaar vir my gebreek het" (3,1)
- 5.1 Hy het vroeër tuis gevoel of dit geniet om (daar) te lewe, maar nou voel dit nie meer dieselfde vir hom nie. (4,1)
- 5.2 Dit maak aan hom geen verskil of hy in gevangenskap is of nie, want hy het sy lus vir die lewe verloor. Dit kan ook beteken dat die plek hom weerloos laat voel – geen beskerming bied nie. (Let op die ironie: hy is in gevangenskap, maar dit voel vir hom asof die plek oopstaan.) (4,1)
- 5.3 Dit voel nie meer of hy daar hoort nie; hy voel vervreemd van die plek. (4,1)
- 6 "die plek voel asof dit sommerso oopstaan" (3,1)
- 7.1 Hy was nog nooit in 'n tronk nie en voel daarom vreemd. (3,1)

- 7.2 Hy voel vreemd omdat hy nie meer deel van sy stam se tradisies en kultuur is nie – hy het sy sin in die lewe verloor. Hy kan nie meer jag nie en hy het geen kontak meer met sy mense nie. Hy voel vervreemd en eensaam. (3,1)
- 8 “trillende” (3,1)
- 9 Die feit dat dit ’n ongeletterde en eenvoudige San-jagter is, maak dit gepas dat daar geen hoofletters en puntuasie gebruik word nie. (5,1)

Totaal: 15

Djokjakarta deur I.D. du Plessis

- 1.1 C. stad in Indonesië (2,1)
- 1.2 B. mense wat silwer smelt om juwele en ander items daarvan te maak (2,1)
- 1.3 A. silwer (2,1)
- 2 Gehoorsintuig (3,1)
- 3 “Geduldig” (2,1)
- 4 Dit is klanknabootsend van die getik van die hamer op die silwer. (4,2)
- 5 Die woorde is tussen aandagstrepe (’n parentese) en hy gebruik ’n vraagteken. (3,2)
- 6 Nee, niemand kan so lank leef nie. (5,2)
- 7 Hy sê “dié” en dui aan dat dit ’n bontgeblomde batikdoek is. (3,2)
- 8 blomme (3,1)
- 9.1 spreker (1,1)
- 9.2 aangesprokene (1,2)
- 10 Die leerder se eie gemotiveerde mening, bv. Ja, dit is duidelik dat die aangesprokene baie spesiaal vir die spreker is en die enigste waardevolle item wat hy daar gekry het, is die doek vir haar. OF Nee, geen mens reis so ver net om ’n doek vir iemand te gaan haal nie. Hy was moontlik daar en het toevallig aan haar gedink toe hy die doek gesien het. (5,2)

Totaal: 18

Kinders van die wind deur Koos du Plessis

- 1 “swerwers sonder rigting”; “soekers wat nooit vind” (2,2)
- 2 Herhaling van “ou” (3,1)
- 3 Die liedjie gaan oor die lewe: wat alles gebeur en kan gebeur op jou lewenspad. (3,1)
- 4 “lank vergane skepe” (skepe wat al lankal gesink het en verroes het onder op die seabodem) (3,1)
- 5 B. ’n metafoor (2,1)
- 6 A. die seabodem se diepste dele (2,1)
- 7.1 woorde (1,1)
- 7.2 deuntjie (wysie/musiek) (1,1)

- 8 Vergelyking (2,1)
- 9 Dit is asof die leser saam met die spreker die deuntjie hoor draal en wonder oor die “ou verhaal”. (4,2)
- 10 Refrein (1,1)
- 11 Alle mense op aarde word deur die lewe op verskillende paadjies gevat. Niemand se lewenspad is vooruit voorspelbaar nie. Net soos die wind iets rondwaai, is dit asof die lewe ons as mense rondwaai. (3,2)
- 12 Alle mense (3,1)
- 13 Nee, die spreker sê dit is net ’n kind wat dit sou wou raai. (3,2)
- 14 Leerder se eie mening, bv. Ja, dit sou lekker gewees het as ek elke ding kon onthou wat met my gebeur het. Dit sou my kon help om nie weer dieselfde foute te maak nie. OF Nee, ’n mens wil nie elke slegte ding ook onthou nie. Party goed en mense wil ’n mens eerder vergeet. (5,1)
- 15 weemoedig (3,1)

Totaal: 20

Verhaal deur Elisabeth Eybers

- 1 storie (1,1)
- 2 “stil geword” (2,2)
- 3 “spiraal” (1,1)
- 4 A. kan dui op seisoene van groei en stilstand (3,1)
- 5 “en sy het soms gehuil en soms gelag” (2,1)
- 6 Sy was ongelukkig/bekommerd omdat dit waarop sy gewag het, nie gebeur het nie. (3,1)
- 7 “woning” (1,1)
- 8 Ja. “gewoon gehandel en gewoon gepraat” (3,1)
- 9.1 “langsaamaan” (2,1)
- 9.2 “deur die jare” (2,1)
- 10 Hoop en wanhoop (2,1)
- 11 “versmelt” (1,1)
- 12 “stilte en krag” (2,2)
- 13.1 veertien reëls
- 13.2 sonnet
- 13.3 oktaaf
- 13.4 beeld
- 13.5 sestet
- 13.6 toepassing (3,6)

- 14 *abba acca dedeaa* (3,1)
- 15 B. tevrede is met haar lewe (3,1)
- 16 metafoor (3,1)
- 17 “Dag/nag”, “groen/vaal”, “gehuil/gelag” (enige 2) (3,1)
- 18 Eie mening, bv. Ek sal soos ’n mislukking voel./Ek sal voel asof my hele lewe sonder betekenis was. OF Ek sal daarby berus en verstaan dat dit nie vir my bedoel was nie. Ek sal ander doelwitte probeer kry om sin aan my lewe te gee. (4,2)
- 19 Eie mening, bv. Ja, ’n mens lewe tog om jou drome te bereik./As jy nie dit waarvoor jy lewe bereik nie, is daar tog nie sin in jou lewe nie. OF Nee. Soos ’n mens ontwikkel, kry jy hopelik wysheid by en verander jou drome soms. Jy besef dat jy ook gelukkig kan wees, al het jy nie jou drome bereik nie. Jy ontwikkel nuwe doelwitte. Ander dinge word vir jou belangrik. (5,2)

Totaal: 30

***Nkosi sikeleli’ i-Afrika* deur H.A. Fagan**

- 1 B. (2,1)
- 2 God seën Afrika (1,1)
- 3 Ek maak my oë toe. (1,1)
- 4.1 engele (1,1)
- 4.2 Hulle sing baie mooi. (3,1)
- 5 Waar. “strelend op my oor” (3,2)
- 6 Dit verwys na God. (1,1)
- 7 Xhosa, Sotho (1,2)
- 8 “skare” (1,1)
- 9 C. verewig (3,1)
- 10 Die mense van Suid-Afrika is soos plante wat saam in dieselfde grond geplant is. Ons is mense wat dieselfde geskiedenis deel. (3,2)
- 11.1 dui aan dat ’n verduideliking volg
- 11.2 vestig die aandag op wat volg
- 11.3 beklemtoon die feit wat vooraf gegee word (3,3)
- 12.1 skare
- 12.2 tuiste (1,2)
- 13 Die gedig se naam eindig met i-Afrika terwyl die woord in ons volkslied se naam iAfrika gespel word. (3,1)
- 14 Eie mening, bv. Die gebed is verhoor – ons is nou ’n verenigde land. OF Die gebed is nog nie verhoor nie – die groepe in ons land is nog steeds baie verdeeld. (5,1)

- 15 Die gedig bestaan uit drie kwatryne en een rymende koeplet. In die drie kwatryne vind ons 'n beskrywing (van 'n lied wat deur baie groepe mense gesing word) en in die koeplet 'n samevatting of toepassing (dat al die mense/volke geseën word). (4,4)

Totaal: 25

Vir Sara Baartman deur Diana Ferrus

- 1 Nee, "die lawende koeltes en die son wat nie steek" (3,2)
- 2 Haar graf. (1,1)
- 3 Ja. Dis mooi gemaak of beplant met boegoe en kruisement. (3,2)
- 4 "weg te skeur" (1,1)
- 5 Die spreker wil Sara wegneem van die mense wat haar (liggaam) sleg behandel/nie respekteer nie. (3,1)
- 6 D. Al die bogenoemde groepe (3,1)
- 7 Haar hart teen haar bors vashou/Haar handpalms oor haar wange vou/Die lyne in haar nek met haar lippe streel (enige 2) (1,2)
- 8 Sy het haar huis toe gebring en weggeneem van die mense wat geen respek vir haar liggaam gehad het nie. (3,1)
- 9.1 B. alliterasie
- 9.2 C. personifikasie
- 9.3 C. personifikasie
- 9.4 B. alliterasie
- 9.5 A. enjambement (3,5)
- 10.1 "versnipper"
- 10.2 "satan"
- 10.3 "streel"
- 10.4 "uitgedos" (1,4)
- 11 Leerder se eie mening, bv. Ek stem nie daarmee saam nie. Die mense van daardie tyd het gedink dat mense van Afrika ongelowig was. Hulle het hulle somer gelykgestel aan Satan. Niemand kan soos God wees nie; beslis nie iemand wat so liefdeloos is soos die persoon wat haar so sleg behandel het nie. (4,2)
- 12 Leerder se eie mening, bv. Ja. Ek dink sy sou by haar mense in haar land begrawe wou wees, want sy was gelukkig daar/die mense het haar daar aanvaar. OF Nee. Sy is oorlede en weet nie waar sy begrawe is nie. (4,1)
- 13 Leerder se eie idee, bv.: Hier lê Sara Baartman. Sy is uiteindelik terug in haar land by haar mense wat vir haar lief is en haar respekteer. Mag sy in vrede rus. (5,2)

Totaal: 25

die dag op nuweland deur Jeanne Goosen

- 1 "hoera", "boland", "haak vrystaat" (1,3)
- 2 B. opgewonde is (2,1)
- 3 "soos gestreepte haaie rondduik" (1,1)
- 4 Die geraas om haar maak haar senuagtig of opgewonde. (3,1)
- 5 Onwaar. "sodat ek senuagtig word" of "en ek my tong raakbyt" (3,2)
- 6 Ja. "nou met toenemende venyn na mekaar gryp". (1,2)
- 7 Ja. Die gras word "mislikgroen". (3,2)
- 8 Die span wat gewen het, se ondersteuners juig. (1,1)
- 9 Hy het die wenpunte aangeteken/baie goed gespeel. (1,1)
- 10 Hy is gelukkig dat hulle gewen het, maar verduur miskien pyn weens beserings wat hy opgedoen het. (sien ook "stukkende held") (3,2)
- 11 Sy dink die meisie is 'n bietjie onbeskaafd. "en krap in haar neus" (4,3)
- 12 Eie mening, bv. Ja, rugby is te gewelddadig vir my en dit is onaangenaam om te kyk. OF Nee. Rugby is wel 'n fisiese sport, maar spelers is nie so gewelddadig soos wat die verteller beskryf nie. (5,2)
- 13.1 E. enjambement
- 13.2 D. satire
- 13.3 B. assonansie
- 13.4 C. 'n skynbare teenstrydigheid/ironie
- 13.5 A. alliterasie (3,5)
- 14.1 "soos gestreepte haaie rondduik" of "boudvleise hap"
- 14.2 "brul . . . die hele pawiljoen" (1,4)

Totaal: 30

Namiboloog deur Daniel Hugo

- 1 Hy moet 'n tang en 'n vergrootglas gebruik as hy met hulle werk. (1,2)
- 2 Hy spuit hulle in met formalien. (1,1)
- 3.1 klein (3,1)
- 3.2 ver (3,1)
- 4.1 Reël 1–4: Die nagdiertjies word gejag.
- 4.2 Reël 5–6: Die Skerpioen is op jag. (3,2)
- 5 B. alliterasie (3,1)
- 6 D. assonansie (3,1)

- 7 Onwaar. In die eerste strofe is hy aktief, want hy vang die diertjies. In die tweede strofe is hy nie aktief nie. Hy is die een wat kyk. (3,2)
- 8 (Leerders moet 'n lysie maak) Daar is baie, bv.
Ooreenkomste:
- In strofe 1 en in strofe 2 word daar gejag.
 - In strofe 1 en in strofe 2 bestudeer die namiboloog iets (die nagdiertjies en die sterre).
- Verskille:
- In strofe 1 is die namiboloog die jagter, in strofe 2 is die skerpioen die jagter.
 - In strofe 1 is die klein insek die een wat gejag word, in strofe 2 is die groot sterrekonstellasie die Skerpioen die jagter.
 - In strofe 1 kyk die namiboloog deur 'n instrument na iets wat baie klein is, in strofe 2 kyk die namiboloog na iets wat baie groot is. (2,4)
- 9 Leerders gee hul eie opinie, bv. 'n Insektekundige – ons moet kennis hê van die insekte wat op die aarde leef, want hulle kan ons lewe beïnvloed. OF 'n Sterrekundige – ons moet meer uitvind oor wat om ons in die heelal aangaan, want ons kan dalk in die toekoms ander planete bevolk of gebruik. (4,2)
- 10 Leerders se eie opinie, bv.
- 10.1 Klein insekte is vir my baie interessant/'n Mens kan maklik 'n interessante versameling opbou/'n Mikroskoop is klein genoeg en goedkoop genoeg om in jou huis te hê. (5,2)
- 10.2 Dit is nie vir my belangrik om te weet wat in die hemel is nie, ek geniet dit genoeg om net die mooi sterre te sien/Planete het nie 'n invloed op my lewe nie. (5,2)
- 11.1 “tang”
- 11.2 “sterrewag”
- 11.3 “uitspansel”
- 11.4 “sekuur” (1,4)

Totaal: 25

Antwoorde van blokkiesraaisel:

DWARS

1. namiboloog
2. skerpioen
3. paarrym
4. naald
5. sterrewag
6. formalien
7. nagdiertjies

AF

3. prik
8. mikroskoop
9. woestyn

10. koeplet
11. snags
12. uitspansel
13. tang

Noue ontkoming deur Hendrik Januarie

- 1 Ek het onder 'n rots gestaan wat 'n koepel bo my gevorm het. (1,2)
- 2 Metafoor (1,1)
- 3 D. 'n muur (3,1)
- 4 Hulle het dit van yster se roes gemaak. (3,1)
- 5.1 Hy beskryf die tekening.
- 5.2 Hy besef dit gaan oor 'n vloed wat die mense beleef het.
- 5.3 Dit is iets wat vandag nog plaasvind. OF Al het ons al deur baie jare se ontwikkeling gekom, kan ons nog steeds nie natuurrampe verhoed nie. (2,3)
- 6 Hulle liggaamsvorm soos hulle geteken is, lyk vreemd. (1,1)
- 7 Ja. "party met arms wild omhoog" (3,2)
- 8 Nee. "oënskynlik", "vermoed" (3,2)
- 9 B. 'n Verduideliking volg (2,1)
- 10 Dit trek aandag. (1,1)
- 11 Die spreker bedoel daarmee dat swarkry en rampe al deur die eeue deel is van die mens se lewe, al is ons hoe ontwikkel. (Daar is 'n mag wat groter is as ons.) (3,1)
- 12 Leerder se eie mening, bv. Ja. Ons sien daagliks tragedies wat regoor die wêreld gebeur, wat die mens nie kan keer nie. OF Nee. Die mens is al tegnologie ver gevorder om sulke rampe te verhoed of minder gevaarlik te maak, bv. Daar is nou beter tegnologie om mense vroegtydig te waarsku as daar 'n tsoenami aan die kom is. (4,2)
- 13 Ek het vanoggend so pas teruggekome van waar ek 'n duiker vir ontbyt met my pyl en boog geskiet het. Skielik, naby Spelonkberg, het ek mense hoor skree. 'n Massa water het by die berg afgekome. Sommige mense het uit die water probeer kom en het woes met hul hande gewaai. Anna Bamboes het op haar hande en knieë gestaan waar die water haar uitgestoot het. Sy was gelukkig! Baie mense word nog vermis. Gelukkig was Chad Clos San daar en hy kon baie help red. (5,2)

Totaal: 20

Toemaar die donker man deur Ingrid Jonker

- 1.1 D.
- 1.2 E.
- 1.3 A.
- 1.4 B.

- 1.5 C. (3,5)
- 2 C. (3,1)
- 3.1 Die ou man word beskryf
- 3.2 Wat hy doen
- 3.3 Wat sy naam is (2,3)
- 4 'n Ou man kan nie om die aarde stap nie. (3,1)
- 5.1 Ja. "Nagtegaal in sy hart" (3,1)
- 5.2 Ja. "jasmyn gepluk vir sy oop knoopsgat" (3,1)
- 6 "en 'n rug gebuk aan sy jare" – Hy loop vooroor gebuig omdat hy so oud is. (1,2)
- 7 Die stilte sing soos biesies. Die sterre klop soos toktokkies. (1,2)
- 8 Kriekies, stilte, sterre (1,3)
- 9 B. alliterasie (3,1)
- 10 Dit is 'n rustige klank om die baba aan die slaap te maak. (3,1)
- 11 "Sjuut", "Slaap", "Meneer Vergeet" (1,3)
- 12 Waar (geen punt vir waar of onwaar nie, maar dit moet aangedui word); "skat", "hart", "lam" (3,3)
- 13 Sy naam is . . . (1,1)
- 14.1 inkeping (3,1)
- 14.2 die kind (3,1)
- 14.3 Sy raak aan die slaap. (3,2)
- 15 Eie mening, bv. Ja, dit maak hulle rustig/hulle voel veilig/dit leer hulle om te luister. OF Nee, hulle moet leer om self aan die slaap te raak/hulle manipuleer hulle ouers. (4,2)
- 16 Leerders se eie opinies, bv. Ja – Die mooi beskrywing van die ou man sal vir die kind interessant wees/Hy klink vriendelik en dit sal die kind gerus maak/Die kind se aandag sal afgetrek word van feit dat sy nou moet slaap. OF Nee – 'n Moderne kind kan nie identifiseer met dinge soos krieke en toktokkies nie/Sommige kinders is bang vir krieke. (5,2)
- 17.1 voetpad
- 17.2 horison
- 17.3 knoopsgat
- 17.4 vaak (1,4)

Totaal: 40

Martha deur Ronelda S. Kamfer

- 1.1 kind
- 1.2 huis

- 1.3 biduur
- 1.4 senuagtig
- 1.5 aanrand (1,5)
- 2 Hardwerkend/pligsgetrou (2,1)
- 3 Ja, sy was haastig huis toe; sy is dus pligsgetrou. (3,2)
- 4 vier (1,1)
- 5 biduur toe (1,1)
- 6 aande (2,1)
- 7 'n Mens sou dink dat sy stadig huis toe sou stap as sy weet dat haar man haar gaan slaan, maar sy het vinnig gestap. (3,1)
- 8 "pa gewag het om haar te slaan" (1,1)
- 9 Sy kon nog nie so vinnig loop nie./Haar beentjies was nog kort. (3,1)
- 10 Sy weet wat by die huis gaan gebeur./Sy weet haar ma gaan geslaan word. (3,1)
- 11 B. huishoudelike geweld. (4,1)
- 12 Sy is pligsgetrou./Sy weet haar kinders het haar nodig./Sy het baie werk by die huis. (4,1)
- 13 Eie opinie, bv. Ek bewonder haar nie. Deur haar man toe te laat om haar te slaan, stel sy haar kinders bloot aan emosionele geweld. Sy leer haar kinders dat dit aanvaarbaar is dat daar geweld in 'n huwelik is. OF Ek bewonder haar omdat sy die huisgesin probeer bymekaar hou, al word sy geslaan. (5,2)
- 14.1 E.
- 14.2 A.
- 14.3 F.
- 14.4 C.
- 14.5 B.
- 14.6 D. (3,6)

Totaal: 25

Halala Afrika deur Johannes Kerkorrel

- 1.1 C.
- 1.2 A.
- 1.3 D.
- 1.4 B. (3,4)
- 2 "en die horison wyd en oop" (3,1)
- 3 Laatmiddag of vroegeand: "skemer" (1,2)
- 4 C. wiegelied (2,1)

- 5 Hulle het kos en water nodig gehad. (1,1)
- 6 Hulle het seile gehad. (1,1)
- 7 “ghetto’s” (1,1)
- 8 koperdraad (1,1)
- 9 C. die mynwese (3,1)
- 10 B. metafoor (3,1)
- 11.1 duur (3,1)
- 11.2 nie roes nie (3,1)
- 12 “greintjie” (1,1)
- 13 C. Albei bogenoemde (A en B). (4,1)
- 14 Die “grootwildjagter” (die setlaars) (1,1)
- 15.1 “en die groot en oop grasvlaktes”
- 15.2 “en die groot en oop grasvlaktes” (3,2)
- 16 Leerders se eie opinies, bv. Feite – Die gedig is gebaseer op die feite van die koms van die immigrante/setlaars. OF Mening – Dit is iemand se mening. Net die negatiewe feite word gegee oor die koms van die immigrante/setlaars. (4,2)
- 17 Leerders gee hul eie voorkeur en verskaf ’n rede, bv. Ek hou van die eerste agt reëls, want die toneel is so rustig. Dit sou vir my lekker wees om so na aan die natuur te leef. (5,2)
- 18 Leerders se eie opinies, bv. Ja, ek identifiseer hiermee, want ek dink die immigrante het die mense wat oorspronklik hier was, sleg behandel. OF Nee, ek identifiseer nie hiermee nie, want die immigrante het ook baie kennis saamgebring wat die lewe van die inwoners verbeter het. (5,2)
- 19.1 ewenaar
- 19.2 heuwel
- 19.3 diamant (1,3)
- 20 ’n Immigrant kom na jou land toe van ’n ander land en ’n emigrant verlaat jou land en gaan bly in ’n ander land. (1,1)

Totaal: 30

Blou aarde deur Johannes Kerkorrel

- 1 “brontosourus”, “oerwoud” (1,2)
- 2.1 “medaljes”
- 2.2 “wonde” (3,2)
- 3 A. nie seergemaak nie (3,1)
- 4.1 Die aarde lyk regtig blou vanuit die ruimte. (1,1)
- 4.2 Die mense op aarde is hartseer/ongelukkig. (3,1)
- 5 “wees is ons gelaat” (1,1)

- 6 Nee. "soms vir 'n oomblik" (3,2)
- 7.1 D.
- 7.2 A.
- 7.3 B.
- 7.4 C. (2,4)
- 8 D. Beginrym (1,1)
- 9.1 C.
- 9.2 A.
- 9.3 C.
- 9.4 B. (3,4)
- 10 Moontlike antwoorde: Ja. As mense is ons almal onverbode aan mekaar en sonder beskerming. OF Nee. Gelowige mense glo hulle word deur hul god beskerm. (4,2)
- 11 Mening: Dit is die mening van die spreker dat daar altyd oorloë tussen mense sal wees omdat die mens altyd sy eie belang sal soek. (4,2)
- 12 Ja, dit is my mening. Ek dink die mens sal na baie jare so gevorderd in hul denke word dat hulle (deur goeie leiers) oorreed sal word om in vrede saam te leef. OF Nee, mense sal nooit in vrede kan leef nie. Daar is te veel vyandigheid en verskille tussen die mense om ooit in vrede te leef. (4,2)

Totaal: 25

Blokkiesraaisel: Antwoorde

AF

1. bal
2. sekel
4. wees
5. hamer
7. marsjeer
11. wreed
12. wonde
14. taal

DWARS

3. sandwoestyn
6. ruimte
8. brontosourus
9. medalje
10. sirkels

13. hakekruis
15. drumpel

Die soldaat deur Uys Krige

- 1 Strofe 1: landskap van die woestyn
Strofe 3: sy gevoelens/goeie en slegte herinneringe (3,2)
- 2 A. lank (2,1)
- 3 “enkele” (1,1)
- 4 “verlatenheid” (1,1)
- 5 Dit word aand/donker. (3,1)
- 6 Dit beklemtoon dat dit ver is. (3,1)
- 7.1 D.
- 7.2 C.
- 7.3 A.
- 7.4 B. (3,4)
- 8.1 oase
- 8.2 kamele
- 8.3 palmbom
- 8.4 aande
- 8.5 silwer
- 8.6 middag
- 8.7 koelte
- 8.8 stemme
- 8.9 kos
- 8.10 lamplig (2,10)
- 9 Helm – om sy kop te beskerm, bandelier om sy lyf – vir patrone, watersak – vir water (ver van plekke waar water gekry kan word), geweer – oor sy skouer om homself te verdedig (1,8)
- 10 “ontslaglike” (1,1)
- 11 “waar die dag/ hom meng met die nag” OF “die lig hom gestadig/ oplos in die skaduwee” (1,1)
- 12 Die soldaat se skaduwee word al langer/dit groei. (1,1)
- 13 Die skaduwee val oor die woestyn, oor Afrika, en oor die wêreld. (3,3)
- 14 Die soldaat, wat oorlog verteenwoordig, bedreig die lewens van baie mense oor die wêreld heen. (3,2)

- 15 Hy is negatief. Hy praat van 'n skaduwee wat "swart" en "dreigend" is. (4,2)
- 16 Leerder se eie opinie, bv. Ja. 'n Goeie staatsman sal bereid wees om sy soldate se lewens op te offer as dit belangrik is om sy land se eer te beskerm. OF Nee, 'n goeie staatsman behoort oorlog ten alle koste te probeer vermy en sal liewer met goeie staatsmanskap of ekonomiese sanksies 'n vyand probeer oortuig om nie gewelddadig te word nie. (5,2)
- 17 Leerder se eie skepping, bv.
 Skielik
 gaan staan die soldaat
 alleen
 hy gooi sy geweer
 hy gooi sy bandelier
 hy gooi sy helm
 neer op die grond.
 Hy lig sy vuur
 alleen skree hy
 nooit weer nie
 en Fort Wajier se hekke verskyn
 dit gaan vir hom oop
 (ken 'n punt uit 4 toe vir taalgebruik en oorspronklikheid) (5,4)

Totaal: 45

Wys my die plek deur C. Louis Leipoldt

- 1 Waar. "Eens, toe jy myne was" (3,1)
- 2 "silwer see", "hemel, blou" (1,2)
- 3 Die spreker se geliefde het hom/haar verlaat. (3,1)
- 4 soos lank gelede (3,1)
- 5 C. alliterasie (2,1)
- 6 Ja, "saam gestaan", "saam gekniel" (3,2)
- 7 C. Wie ly nou die meeste? (2,1)
- 8 Leerder se eie mening, bv. Ja. Die persoon wat verlaat word, kry die seerste. OF Nee. Albei beleef hartseer omdat iets moois verby is./Die persoon wat die verhouding beëindig, ly ook – aan 'n skuldgevoel. (4,2)
- 9 Vrolik/lig/gesellig/vriendelik (2,1)
- 10 "lag", "skitter" (2,2)
- 11.1 Strofe 1 en strofe 2 se slotreëls is dieselfde. (2,1)
- 11.2 Strofe 3 verskil (my liefde). (2,1)
- 12 Hulle het tyd by die see deurgebring: "die silwer see/ Blink . . . soos lang verlee". Hulle het tyd in die natuur deurgebring: "die hemel, blou,/ Lag soos voorheen" (3,4)
- 13 Ja. Net die een persoon ly, want die ander persoon het aangegaan met sy of haar lewe. (of enige ander aanvaarbare rede) OF Nee. Albei persone het iets verloor wat spesiaal was. (of enige ander aanvaarbare rede) (5,2)

- 13 *ababccdd ababeedd ababffdd*. Vaste rympatroon: eerste 4 reëls altyd dieselfde kruisrym; laaste 4 reëls altyd paarrym, maar rymklanke verskil. (3,3)

Totaal: 25

Winter deur N.P. van Wyk Louw

- 1 Die aarde wat week, die reën wat stil val, die bleek takke, die mis of die skemer dae. (2,4)
 2 groei, botsel/blaar (3,2)
 3 blink gras en jong graan (1,2)
 4 Die lewe vra ook rus. Jy moet ook rus om aan te hou leef. (of soortgelyk) (2,2)
 5 Daarna volg 'n vraag. (3,1)
 6 koeplet (3,1)
 7.1 groei
 7.2 ryk
 7.3 somer (2,3)
 8 aarde: r. 1, 7; ryk(er): r. 6, 13; geheime(nis): r. 5, 14; donker/duister: r. 2, 8; week/reën/vog: r. 1, 2, 9 (enige 3) (1,3)
 9 middag (r. 10) (3,1)
 10.1 wit (r. 4)/bleek (r. 3)
 10.2 naby (r. 8)
 10.3 helder (r. 10)
 10.4 skemer (r. 3) (2,4)
 11.1 enjambement
 11.2 geheime groeipaadjies (3,2)
 12 stadiger (3,1)
 13 Ja, dit is goed so. Die seisoen verander na lente en die lang klanke verander na kort. Die sigbare groei lyk nou vinniger. (4,3)
 14.1 alliterasie
 14.2 9 of 14 (3,2)
 15 die natuur en die mens (4,1)
 16.1 innerlike
 16.2 volwasse
 16.3 Ja of Nee (leerder se eie antwoord) (4,3)
 17.1 hoogtepunt
 17.2 Engelse (3,2)

Totaal: 37

Maria deur W.E.G. Louw

- 1 Dis die maagd Maria, wat die moeder van Jesus sou word. (3,2)
- 2 “stil”, “need’rig” (1,2)
- 3 “vleuels” (vlerke) en “vlug” (2,2)
- 4 vergelyking (1,1)
- 5 Die pouse skep stilte net voor en ná die engel se verskyning. (3,1)
- 6 Hy glinster, hou drie wit lelies vas en het baie groot vlerke. (2,3)
- 7 Sy is eers skaam/verleë en dan word sy bang/bevrees. (1,2)
- 8 Sy kom agter dis ’n engel uit die hemel./Sy skrik vir sy groot vlerke. (3,1)
- 9 inversie (3,1)
- 10 Hy kyk haar stip aan, gee die boodskap en vlieg weg. (1,3)
- 11 sy is baie bevoorreg. (2,1)
- 12 ’n metafoor (3,1)
- 13 alliterasie (3,1)
- 14 Dit klink soos die wind van die engel se woorde./Dit is ’n klank wat ruis soos die wind of die engel se woorde. (4,2)
- 15 verblindend (1,1)
- 16 die engel weggeraak het (3,1)
- 17.1 onderwerp
- 17.2 blydschap
- 17.3 seer (2,3)
- 18 C. Albei moontlikhede. (3,1)
- 19 Ja, die harde klank pas by die pyn of seerkry. (4,2)
- 20 assonansie (3,1)
- 21 *abab cdcd efg efg* (3,1)
Dis in ’n presiese patroon. (Daar is twee kwatryne met kruisrym en twee tersines met dieselfde rym.) Die skrywer was baie vernuftig/moes hard werk om dit reg te kry. (5,2)
- 22.1 oktaaf
- 22.1 sestet (3,2)
- 23.1 Italiaanse (3,1)
- 23.2 Leerder se eie mening, bv. Ja. Dit moet ’n uitdaging wees om die gedig in so ’n vaste vorm te kry./Ek respekteer die digter se harde werk. OF Nee. Die vaste vorm is te kunsmatig/geforseerd./Die vrye vers spreek my meer aan. (5,2)

Totaal: 40

Versoening deur Lucas Malan

1

1. nou
2. bome
3. groei
4. meubelmakers
5. plasië
6. verkoop
7. verkwis
8. hawer
9. tuin
10. tambotie
11. kias
12. somer
13. grein (1,13)
14. olienhoutboom (3,1)

2 C. Beide verklarings (1,1)

3 aanhoudendheid (3,1)

4.1 Waar

4.2 Waar

4.3 Waar

4.4 Waar (3,4)

(NB: Vir SBA-take kry die leerders nie 'n punt vir die Waar/Onwaar nie, slegs die motivering tel vir punte, maar die Waar/Onwaar moet deel van die antwoord wees. Hier word die vraagstelling vir onderrigdoeleindes aangewend.)

5 alliterasie (3,1)

6.1 ironie

6.2 konflik

6.3 rus (3,3)

7 Die seun, waarskynlik. Hy het die pa teleurgestel./Hy woon in 'n plek met 'n tuin agter. (3,2)

8 Ja, hy skaaf volgens sy seun selfs ná sy dood aan 'n kwas in sy kis. (1,2)

9 A en dalk ook B. (Dit is dan dubbelsinnig.) (3,1)

10.1 dubbelsinnig

10.2 dubbelpunt (3,2)

11 "gesaai"/"hawer" (1,1)

12.1 orde

12.2 versoening (3,2)

13.1 jaar

13.2 volwassenheid en kennis (3,2)

- 14 Die bome se houtgrein word sterker. Dit is 'n simbool van wat hy weer kan agterlaat, van iets sterks en positiefs, goeie waardes, wat gespruit het uit die lewenslesse wat hy geleer het. (of soortgelyk) (5,3)
- 15 Die plaas se meubelhout is nie meer van dieselfde gehalte nie. Die plaas is uit die familie verkoop. Die geld is verkwis. Die pa se ideale vir die seun het nie waar geword nie. Die seun het voorheen losbandig geleef. (2,5)
- 16 Leerder se eie mening, bv. Ja. Jong mense wil self grense toets./Tye en idees verander. OF Nee. Daar is waarskynlik ook kulture waar opstandigheid glad nie geduld word nie. (4,2)
- 17.1 Hulle verskil oor beroepe, oor geldgebruik, oor waardes/sedes, oor ideale. (enige twee) (4,2)
- 17.2 Leerder se eie mening, bv. Ja. Ouers en kinders bots veral oor die genoemde sake. OF Nee. Meestal maak ouers en kinders darem vrede voor die ouers se dood. (5,2)

Totaal: 50

Dans van die reën deur Eugène N. Marais

1

Bywoorde (beskryf wwe.)	Werkwoorde (aksies)	Sketse	Byvoeglike nwe. (beskryf s.nwe.)	Selfstandige nwe. (dinge)	
STROFE 1					
skelm	loer	(Berg. Donker wolk. Windspirale.)	skaam	oge	
saggies	lag				
	wink			hand	
saggies	roep			armbande	
	vertel			skitter	krale
	nooi uit				
STROFE 2					
	jaag	(Groot dier soos bok wat ruik/ afbuk.)			
	dam op				
wyd	rek				
	sluk				
	buk		fyn	spore	
STROFE 3					
	hoor	(Muis/slang/ gogga.)			
	kruip			sleep	
saggies	sing			voete	

STROFE 4	skud	(Gekrap vir donderweer. S i g s a g weerligblitse. Reëndruppels.)		krale
	trap af		blink	koperringe
	sprei uit			voorkop
				vuurpluim
			vaal	karos
				arms
				dans

- 2 personifikasie (3,1)
- 3 oë, hand, voete, voorkop, arms (1,5)
- 4 Dis om die naderkom van die meisie uit te beeld/om die aktiwiteit van die weer wat opsteek uit te beeld. (3,2)
- 5 Dis die weerlig wat blits. (3,1)
- 6 metafore (3,1)
- 7 Die sagte, veraf gerammel van die weer. (3,2)
- 8 C. By die wye werf met sy baie plek vir dans. (3,1)
- 9 alliterasie (3,1)
- 10 feesviering (2,1)
- 11 C. opgewonde beweging onder die diere. (3,1)
- 12 B. die diere die reën ruik. (2,1)
- 13 trek hul asem in. (2,1)
- 14.1 C.
- 14.2 E.
- 14.3 D.
- 14.4 G.
- 14.5 A.
- 14.6 B.
- 14.7 F. (2,7)
- 15 metafoor (3,1)
- 16 saggies (3x); blink (2x) en skitter; armbande en koperringe; krale (2x); wind(e) (3x). (3,5)
- 17 krale skitter (reël 6) en krale skud (reël 18)
- 18.1 Dis waar dit begin reën. (3,1)
- 18.2 Dit suggereer die gesuis van die reën. (3,1)
- 19.1 Ja, dit word goed uitgebrei. (5,1)
- 19.2 Sy nooi die winde uit as gaste. Sy is ook mooi versier. (5,1)

- 19.3 Dit sal dan waarskynlik die grond/aarde wees. (5,1)
- 19.4 Die diere is so afhanklik van en lief vir die reën dat daar 'n nabye verbintenis met haar is. (5,1)
- 20 Leerder se eie mening, bv. Dis baie geslaagde beelde, omdat juweliersware by die meisie pas, dit blink en krale kan ratel. OF Dis nie baie geslaagd nie, want swaar weer klink of lyk glad nie vir my na juweliersware nie. (4,3)
- 21 subtitel
- 22 D. Al drie moontlikhede is korrek. (1,2)
- 23 Leerder se eie mening, bv. Ja. Die gedig beeld dit so visueel uit./Ek hou van die klankspel./Dis verbeeldingryk. OF Nee. Ek dink dis oordramaties. (5,2)

Totaal: 46 + 30 = 76

Bloubok deur Johann Lodewyk Marais

- 1
1. gras
 2. skape
 - 3a. alleen
 - 3b. troppe
 4. dofblou
 5. bruin
 6. bolip
 7. strepe
 8. ore
 9. horings
 10. stert
 11. smithers
 12. skiet
 13. trofee
 14. opstop
 15. sout
 16. ons
 17. glaskas
 18. bloubok
 19. uitgesterf (1,18)
- 2 Hy wil 'n bloubok in sy vers laat loop. Hy wil dus hê die bok moet weer lewendig word in sy gedig. (3,2)
- 3 metafoor (3,1)
- 4 Die ontwikkeling van plase/invoer van skape. Jag (vir trofeë) (1,2)
- 5 herhaling (3,1)
- 6 "klap" (3,1)
- 7 A. die trek met ossewaens. (3,1)
- 8 Waar (3,1)
- 9 aardverwarming (3,1)
- 10 klassifikasie (1,1)

- 11 kontras (3,1)
- 12 Metafoor (3,1)
- 13 vergelyking (3,1)
- 14 'n verfkwas (2,1)
- 15 'n bloubok te laat loop. (1,1)
- 16 "b", "s", "g", "r", "v", "t" (3,3)
- 17 A. 'n taksidermiese produk ('n behandelde, opgestopte dier). (3,1)
- 18 A. skryf is ook 'n daad van bewaring. (5,1)
- 19 Die Latynse naam in die subtitel. Die doelwit aan die begin. Die noem van tyd. Die noem van oorsake. Die presiese beskrywing van die bloubok. Die noem van Smithers, 'n taksonoom en natuurhistorikus. Die bladsynommers tussen hakies. (enige 4) (3&4,4)
- 20 Leerder se eie reaksie en gepaste motivering, bv. Dit laat my hartseer voel. Dit laat 'n mens beseft dat bedreigde diersoorte beskerm moet word. (5,2)
- 21 Leerder se eie reaksie en motivering, bv. Ja. As kinders vroeg al bewus daarvan is, sal die kans groter wees dat hulle as volwassenes iets daaraan sal doen. OF Nee. Kinders is meestal nog nie gereed om volwasse verantwoordelikhede te verstaan nie. (4,3)

Totaal: 50

besoekersboek deur fanie olivier

- 1 Iemand/'n Naamlose persoon (1,1)
- 2 Strofe 2. Ook reël 11 en 13. Alhoewel daar name is, weet ons nie wie die persone is nie. (2,1)
- 3 D. Al drie verklarings is korrek. (3,1)
- 4 Sy naam en die dae van sy duskantse verblyf (hoe lank hy aan hierdie kant, op aarde, lewe). (1,2)
- 5 Geboortedatum tot die dag se datum. (2,1)
- 6 Die "d"- en "s"-klank (1,2)
- 7 bind die gedig met klank (1,1)
- 8 C. dit pas by graffiti-skrywers wat hulle nie steur aan reëls nie. (3,1)
- 9 kruisrym (3,1)
- 10 Wie hulle is, waar hul vandaan kom, hul vriendskappe, hulle agtergrond, hulle liefdesverhoudings. (2,5)
- 11 bemin (3,1)
- 12.1 sinies (3,1)
- 12.2 van korte duur (3,1)
- 13 belangrikheid (3,1)
- 14 Die name begin met dieselfde klanke as "liefde", so dit pas hier by die onderwerp, liefde. (5,2)

- 15.1 hiërogliewe
- 15.2 rotstekeninge (San-sketse)
- 15.3 lys name voor in die Bybel (1,3)
- 16 Mense probeer hulle teen hul sterflikheid verskans. (1,2)
- 17 Figuurlik: beskerming soek (3,1)
- 18 Mense probeer beskerming soek teen die dood. Hulle wil 'n bewys op aarde agterlaat dat hulle hier was. (3,4)
- 19 universeel (2,1)
- 20 Stomgemaak beteken permanent stilgemaak. Die lam is dus geslag en huil hulpeloos. (Dit is ook 'n verwysing na Christus, die Lam van God wat onskuldig geboet het.) (3,2)
- 21.1 seer
- 21.2 siekte
- 21.3 geweld (3,3)
- 22 Dit ontstel 'n mens. Dit voel amper onregverdig dat 'n lewe (veral 'n jong een) skielik kan stop. (5,3)
- 23 dalk onverwags korter (3,1)
- 24.1 Dit staan aan die einde van die reël.
- 24.2 Hier is dit versamel of bymekaarmaak. Ook krap met 'n skerp voorwerp (graffiti).
- 24.3 Hy wil ook sy identiteit/naam iewers verewig. (3,1)
- 24.4 Hy is waarskynlik geleer 'n mens moenie graffiti agterlaat nie. (Dit is vandalisme). Dis sleg om aan sy eie dood te dink./Hy weet hy skryf verniet iets neer; hy gaan steeds sterf. (4,2)
- 25 enjambement (3,1)
- 26 Waar (1,1)
- 27 "ek was hier en hier het ek geslaap" (1,2)
- 28 verlede tyd (1,1)
- 29 Waar (4,1)
- 30 B. 'n hoogtepunt in die eindkoeplet. (3,1)
- 31 metafoor (3,1)
- 32 Leerder se eie mening, bv. Ja. Die vaste vorm maak dit moeilik./Dis oor 'n universele menslike behoefte./Baie mense het dié gevoel. OF Nee. Die vorm forseer die gedig. (5,3)

Totaal: 59

Edms. Bpk. deur D.J. Opperman

- 1 Eienaar/aanspraakmaker: Ek/Dirk | Janfiskaal | Bakkapel (2,3)
Aksies: 1. Grond gekoop, 2. Afgekamp, 3. Verf naambord teen hek | 1. Sit op melkhout, 2. Sit op kruin/rots, 3. Proklameer in lied | 1. Glip uit melkhout, 2. Verby kruin/rots, 3. Teken in skrif/merk in sleepsel (1,9)
Werkwoord: Verf (skryf) | proklameer (sing) | teken (seil) (3,3)
Woorde: Dis Dirk se erf. | "Dis my gebied" | "Alles . . . alles my eiendom." (3,3)
Herhalings:
 1. Melkhout | melkhoutboom | melkhoutbos (2,3)
 2. - | sit op (r. 6 en 7) | - (2,1)
 3. - | - | verby die (r. 12) (2,1)
 4. en (begin van derde reël) | en (begin van derde reël) | en (begin van derde reël) (2,3)
- 2 Aantal reëls: 5 | 5 | 5 (2,3)
Reëllengte: laaste reël korter | laaste reël korter | laaste reël korter (3,3)
Rymskema: *abcdc* | *efghg* | *ijklk* (3,3)
Rymende reëls: derde en vyfde | derde en vyfde | derde en vyfde (3,3)
Dieselfde leesteken: dubbelpunt, voorlaaste reël | dubbelpunt, voorlaaste reël | dubbelpunt, voorlaaste reël (2,3)
- 3 my (3,1)
- 4 Die digter se bos pas by die slang. Melkhoutbome ontwikkel ook in melkhoutbosse soos die boom deur massas lote versprei. (4,3)
- 5 alliterasie (3,1)
- 6 A, B, C en D (4,4)
- 7.1 praat
- 7.2 persoonifikasie (3,2)
- 8.1 vergroot
- 8.2 universele (3,2)
- 9 Die skrywer speel slim met woorde. Die woorde "Edms. Bpk." verskyn as deel van maatskappye se naam en dui op eiendomsreg. In hierdie gedig word die betekenis letterlik gemaak. Die mens se eiendom is toe regtig kleiner en meer beperk as wat hy gedink het. (5,3)

Totaal: 57

Na die myninstorting deur D.J. Opperman

- 1.1 Hy is 'n mynwerker. (2,1)
- 1.2 Hy praat namens die ons-groep wie se werk dit is om klippe te vergruis, wat nooit son sien nie en in die myn toegeval word. Die titel sê dit ook. (3,2)
- 2 Met God. Daar word 'n hoofletter-U gebruik. (1,2)
- 3.1 Waar. Hulle oë was nooit sonder kommer nie. (1,2)
- 3.2 Waar. Hulle het weggekwyn soos gras sonder son. (3,2)
- 3.3 Waar. Hulle moes gedurig geld verdien (óf oor min geld óf lang werksure.) (3,2)

- 4.1 U
- 4.2 sonnelose
- 4.3 vyfuurfluit
- 4.4 heelal (3,4)
- 5.1 goeie
- 5.2 hulle ook wegkwyn van in die ongesonde donkerte werk (5,2)
- 6.1 enjambemente
- 6.2 neerstort
- 6.3 dood (3,3)
- 7 “pletterende” (1,1)
- 8 C. Beide redes (3,1)
- 9.1 goed
- 9.2 enjambemente en klanke (5,2)
- 10 Na die vyfuurfluit, die teken om op te hou werk, sodat hulle na hulle huise en kinders kon gaan. (1,3)
- 11.1 verandering (1,1)
- 11.2 ontuis (3,1)
- 11.3 C. Beide redes. (2,1)
- 12 Die mynwerkers is in/ná ’n rotsstorting dood, maar voel ontuis by God omdat hulle net ’n harde lewe ken. (2,3)
- 13 Leerder se eie mening, bv. Dit is heeltemal onaanvaarbaar; dis teenstrydig met menseregte. (4,1)

Totaal: 34

(vir albertina sisulu) deur Patrick Petersen

- 1 “lamp aansteek”, “uitbrand”, “pit”, “nuwe lig” (2,4)
- 2.1 goed gebruik
- 2.2 hard gewerk in haar stryd
- 2.3 ’n inspirasie (3,3)
- 3 ’n kers (3,1)
- 4.1 land; besem (2,2)
- 4.2 metafoor (3,1)
- 4.3 B. “uitbesem” na ’n sterk aksie klink (wat boonop beklemtoon word aan die reëleinde). (5,1)
- 5.1 ooreis

- 5.2 hard werk (2,2)
- 6.1 herhaling
- 6.2 A. die ywer waarmee sy gewerk het aan die mense se ideale. (3,2)
- 7 Vir die nageslag (1,1)
- 8 tronk toe gaan (3,1)
- 9 Dit dui op haar inperking. Sy mag nie vrylik rondbeweeg het nie. (Sy was 'n goeie spreker en is baie lank verbied om byeenkomste by te woon.) (3,1)
- 10 alliterasie (3,1)
- 11 Vuurherd. Dis ook die kosmaakplek en die hart van die huis. (4,3)
- 12.1 Ja, verskeie uitdrukkings dui daarop. (4,1)
- 12.2 "van hoek tot kant", "van dag na nag", "jaar na jaar". (1,3)
- 13 In Orlando, Soweto. (1,1)
- 14 trots, optimisme en deursettingsvermoë (3,3)
- 15 Goeie of slegte geluk (3,1)
- 16 pad (3,1)
- 17.1 figuurlike (konnotatiewe) betekenis
- 17.2 Letterlik (denotatief) (3,2)
- 18.1 herfs
- 18.2 al ouerig (Albertina was 58 in 1976.) (2,2)
- 19 Seën. God se guns. Voorspoed en geluk. (1,1)
- 20.1 ryp
- 20.2 geproe (2,2)
- 21 jare (1,1)
- 22 metafore (3,1)
- 23 vrug (3,1)
- 24.1 Sy was lank ingeperk, sonder vryheid van beweging. (5,1)
- 24.2 Sy het geveg vir menswaardigheid. Die kleinletters beeld haar gevoel van minder-mens-wees uit./Haar ingeperkte lewe en tronkstraf het gemaak dat sy nie haar volle potensiaal as mens kon uitleef nie. (5,2)
- 24.3 Die skrywer is baie vernuftig deur die tipografie te gebruik om die betekenis van die gedig uit te beeld. (5,2)

Totaal: 48

Vir die wis en die onwis deur P.J. Philander

- 1 vir wat ook al gebeur (letterlik vir die seker en die onseker). (3,1)
- 2.1 Koper en tabak (1,2)
- 2.2 A. want hulle het dit leer gebruik. (3,1)
- 3.1 tatgai en plakkie (1,2)
- 3.2 kos; medisyne (1,2)
- 4 Die koloniste. Hulle het die goedere by die koloniste se blyplek verruil, by die Kaap de Goede Hoop. (3,2)
- 5.1 ten minste twee generasies.
- 5.2 In reël 2 word van twee (gemengde) geslagte later gepraat. (3,2)
- 6 grot, klip, wildsbokke, verwe, swerwe (1,5)
- 7 tekeninge/sketse (2,1)
- 8.1 metafoor
- 8.2 nageslag
- 8.3 Hottentotte (3,3)
- 9.1 baas sou bly (1,3)
- 9.2 vryelik wou rondswerf (1,1)
- 10.1 Die slotreël/reël 11 (3,1)
- 10.2 A. in die Boesmans se bonatuurlike mag vasgevang sou bly. (3,1)
- 10.3 herhaling (3,1)
- 10.4 Leerder se eie mening, bv. Dis gepas, omdat die Boesmans jagters was wat op hul prooi jag gemaak het. Dis baie ironies, want die koloniste roei die leefwêreld van die inheemse mense uit. OF Dis nie gepas nie, omdat hulle die koloniste glad nie in 'n dodelike greep gehad het nie. (4,2)
- 10.5 sjamaan; beswymings (3,2)
- 11.1 Reël 2/5/6/8 en 9 (3,1)
- 11.2 Reël 8 en 9/10 (3,1)
- 12 Dis baie gepas. Dit bind die gedig binne die reëls met klank. Dit pas by die inheemse volke se klankryke taal. Eindryme sou te eenders/of te Westers wees. (enige 2) (5,2)
- 13 Leerder se eie mening, bv. Hy beeld juis die onreg teenoor hulle uit. (5,1)

Totaal: 38

'n Doppie op Malmesbury deur Mathews Phosa

- 1.1 persoon
- 1.2 die dorp/Malmesbury (3,2)
- 2.1 die seun (Jakop)
- 2.2 die pa (2,2)
- 3 Sodat sy werkgewer hom kan slaan. (1,1)
- 4.1 voorwaarde (1,1). Dalk slaan die eienaar die werker oor iets anders, 'n ander voorval. Dit is nie duidelik nie. (3,1)
- 4.2 Heeltemal onaanvaarbaar. Menseregte laat dit nie toe nie. (4,2)
- 5.1 die wyn (1,1)
- 5.2 Hy is dalk ook al verslaaf aan die wyn. (1,1). Hy is bang hulle word weggejaag van die plaas af. (3,1)
- 5.3 Nee. (3,1)
- 5.4 ironies (3,1)
- 6.1 Reël 1
- 6.2 nie wil stil staan vir sy hou nie/nie wil saamwerk nie. (1,2)
- 7.1 herhaling (3,1)
- 7.2 woordspeling; slaan (3,2)
- 7.3 Dit werk goed, want dit laat jou dink aan die slaanding/skakel met "slaan." (5,2)
- 8.1 enjambement
- 8.2 C. Albei die vorige verklarings is korrek. (3,2)
- 9 Jakop (1,1); om te rym met "dop". (3,1)
- 10 Daar is raakpunte, maar streng gesproke is dit nie dieselfde nie. (4,2)
- 11 metafoor (3,1)
- 12.1 waar (3,1)
- 12.2 waar (3,1)
- 12.3 waar (3,1)
- 12.4 waar (3,1)
- 12.5 waar (3,1)
- 13 C. Albei verklarings is reg. (5,1)
- 14 ironies (3,1)
- 15.1 spreker
- 15.2 gebed
- 15.3 Jakop

- 15.4 seun/pa (4,4)
16 ironie (1,1)

Totaal: 40

'n Baadjie met 'n gaatjie deur Mathews Phosa

- 1 Hoe het die baadjie beskadig geraak?/Hoe het die gaatjie daarin gekom? (1,1)
2 Die nuwe demokratiese regering. (3,1)
3 metafoor (3,1)
4 beeld (2,1)
5 baadjie (2,1)
6 metafoor (3,1)
7.1 programme (1,1)
7.2 medisyne/middels (2,1)
7.3 doods(vonnis) (2,1)
7.4 regering (1,1)
7.5 openbare beeld/internasionale beeld/naam (3,1)
8 "arms deal"/wapentransaksie (1,1)
9 kontrakte (3,1)
10.1 regeringsleiers (3,1)
10.2 in die steek gelaat het (1,1)
11.1 ironies
11.2 "bullets" (3,2)
12 4x4's of viertrekvoertuie (1,1)
13 Strofe 5 (2,1)
14.1 assonansie
14.2 alliterasie (3,2)
15 Daar kom assonansie en alliterasie voor in "omkoop-kolletjies". (4,2)
16 Die kiesers (1,1)
17 politieke leiers (1,1)
18 oneerlikheid (3,1)
19 Dis asof hulle nie reguit en eerlik praat nie./Dis asof hul monde skeef gedraai of skuins praat, dus oneerlik. (of iets soortgelyk) (5,1)
20 erg en oral (2,1)

- 21.1 Leerder se eie mening (plus punt vir motivering), bv. Waar. Oneerlikheid is 'n ou manier van doen deur die geskiedenis. OF Onwaar. 'n Mens moenie veralgemeen nie; daar is altyd oral eerlike mense. (4,1)
- 21.2 Leerder se eie mening (plus punt vir motivering), bv. Waar. Sy kritiek sal eerder vertrou word. OF Onwaar. Hy sal maar nes ander kritici geïgnoreer word./Dit vra eintlik meer moed van hom om hulle te kritiseer. (4,1)
- 22 "nuwe" en "oud" (3,2)
- 23 C. Die maghebbers se korrupte gedrag en politieke foute is 'n ou verskynsel. (3,1)
- 24 Oor eeue heen leer die mens nie. Hy bevoordeel homself alte graag. (Of soortgelyke insig-antwoord) (5,2)

Totaal: 35

Mapungubwe I deur Henning Pieterse

- 1 Die gedig handel oor 'n vroeëre beskawing, naamlik Mapungubwe, wat 'n wêrelderfenisgebied is. (1,1)
- 2 vors/monarg (2,1)
- 3 Nee, ek dink "stil" verwys na die dooie/afgestorwe koning aangesien Mapungubwe 'n baie ou beskawing was. (4,2)
- 4 blink gevryf (3,2)
- 5 personifikasie (3,1)
- 6 goue septer, ivoor, vergulde renoster, blou glaskrale (3,2)
- 7 C. Vrye vers. (3,1)
- 8 Nee. Hy pas dit metafories toe op sy gedig. (4,2)
- 9 stadig (1,1)
- 10 Mure word verseël sodat water of stof nie kan inkom nie. (3,2)
- 11 dood (2,1)
- 12 Die lyke van die krygers is gebalsem om ontbinding te voorkom en sodoende word die grond wat in aanraking daarmee is, ook gebalsem. (4,2)
- 13.1 alliterasie: deur die (r. 16) (3,1)
- 13.2 assonansie: grond word (r. 19) (3,1)
- 14 Ja, die verlede word deur die oproep van herinneringe weer onthou en in die geestesoog lewend gemaak. OF Nee, die verlede is vir altyd verby. (5,2)
- 15 Die sikliese gang van die lewe en dood. (3,1)
- 16 Beelde en herinneringe uit die verlede. (3,2)

Totaal: 25

Kersfees 1996 deur Ina Rousseau

- 1 Herinneringe aan Kersfees (1,1)
- 2 “neëntien liggame” (2,1)
- 3 doodgemaak/vermoor (3,1)
- 4 Nee. “Onverklaarbaar” (3,2)
- 5 Kersgeskenke wat in mooi geskenkpapier toegedraai is. (3,1)
- 6 Dit dui daarop dat die spreker nie die volle besonderhede gehoor het nie en dus veel meer in die Kerse as die nuusberig waarin mense vermoor is, belanggestel het. (3,2)
- 7 Dit beteken dat die berig ligtelik aan hulle verskaf is, asof dit nie die volle waarheid was nie, maar dit sluit ook baie nou aan by die Kerse wat genuttig word – ’n dis wat voorgesit word. (4,2)
- 8 “ons” (2,1)
- 9 “besprinkel met blink sterre” (3,1)
- 10 Leerder se eie mening, bv. Ja. “voldaan”. OF Nee, enige tyding aangaande dood en moord sal altyd skokkend bly. (4,2)
- 11 ’n Haan is ook ’n gedeelte van ’n geweer en sluit sodoende by die geweld-motief aan. (3,2)
- 12 sig/reuk/smaak (3,3)
- 13 Dit is ’n kruiesoort wat gebruik word om kos te geur. (3,1)
- 14 alliterasie (2,1)
- 15 Ja. Geweld het so algemeen in die media geword dat dit nie meer so skokkend is nie. OF Nee, enige tyding aangaande dood en moord sal altyd skokkend bly. (5,2)
- 16 As kruie sal dit gebruik word om kos te geur. (3,2)

Totaal: 25

Doemanie deur Adam Small

- 1 predikant (1,1)
- 2 “’n Profiet van Jesus djý?” (2,1)
- 3 Dit is hoe sommige mense van die Kaapse Vlakte praat. (4,1)
- 4 “palys-hys” (1,1)
- 5 “kamma sêd smile” (2,1)
- 6 Nee. Woorde soos “palys-hys”, “skorrelsvol” en “aeroplane-kar” wys dat hy welgesteld is. (4,2)
- 7 preekstoel (3,1)
- 8 “toega” en “vel” van ’n kameel (3,2)
- 9 C. oorgenoeg is. (3,1)

- 10 Teleurgesteld/verraai/sonder hoop. Hy moet 'n voorbeeld stel, want deur sy woorde uit te leef, sal hy mense laat glo en sy voorbeeld wil laat volg. (5,3)
- 11 Toga – die swart mantel van die predikant (simbool van vertoon) waarmee hy op die preekstoel verskyn tydens 'n preek. (1,3)
- 12 Beklemtoning (4,2)
- 13 “nou sal mens djou verbeel!” (3,1)
- 14 wilde heuning (2,1)

Totaal: 20

Moedertaal deur Peter Snyders

- 1 Kaapse Afrikaans (2,1)
- 2 Sy wou haar kind die geleentheid gun om “regte” Afrikaans te kan praat. (2,1)
- 3 Kritiseer (1,1)
- 4 Alliterasie (2,1)
- 5 Sy is trots op haar moedertaal, naamlik Kaapse Afrikaans. (4,2)
- 6 verwag (3,1)
- 7 'n Koeplet (3,1)
- 8 Ek ondersteun die ma omdat sy trots is op haar moedertaal en dit wil laat voortbestaan. OF Ek ondersteun die kind omdat hy haar wil blootstel aan Standaardafrikaans. (5,2)
- 9 Liefde (3,1)

Totaal: 11

Lied van die kinders deur Lina Spies

- 1 Die titel van die gedig berei die leser daarop voor dat die gedig 'n lied is wat oor kinders handel. (2,1)
- 2 Jesus se woorde toe die dissipels die kinders van Hom wou weg hou. (1,1)
- 3 Dit sluit by die ervaringswêreld van die kind aan en beklemtoon dit. (4,2)
- 4 Dit is die teken wat alle Jode in Duitsland tydens die Tweede Wêreldoorlog moes dra om aan te dui dat hulle van Joodse afkoms was. (2,1)
- 5 'n Metafoor (3,1)
- 6 “dogtertjie” teenoor “oumens-krom (3,1)
- 7 Hy is óf wees gelaat óf agtergelaat in die verskrikking van die bomontploffings en bloedvergieting van die oorlog. (4,2)
- 8 'n skietery uit twee verskillende rigtings (3,1)
- 9 Metafoor (3,1)

- 10 Hulle het pyn ervaar, maar glo blindelings, sonder om te twyfel soos baie grootmense. (4,1)
- 11 Die spreker belowe om die kinders vas te druk en te seën. (3,1)
- 12 Seën (1,1)
- 13 bang: “geklem”/“(oë) wyd gerek”/“vergete” (enige 2) (4,2)
- 14 “bloed en bomme” (3,1)
- 15 Ja, want kinders behoort nie vroeg te sterf nie – hulle behoort nie naby gevaarlike omstandighede te wees waar hulle hul lewens kan verloor nie. Volwassenes behoort hulle te beskerm. OF Nee, soms is kinders ongehoorsaam en bevind hulle op plekke waar hulle verbied was om te wees. (5,2)
- 16 Beklemtoring (3,1)

Totaal: 20

Koichab se water deur Wilma Stockenström

- 1 gestoorde (1,1)
- 2 “Dan na die kombuis om kospotte rond” (2,1)
- 3 Beklemtoring van woorde soos “Toe” dui op die tydspek of die handeling wat daarna volg. (3,1)
- 4 “kortliks” (1,1)
- 5 personifikasie (2,1)
- 6 “ondergronds” en “bo” (3,2)
- 7 unieke (1,1)
- 8 Dit is ’n volksnaam vir brandewyn met water. (3,2)
- 9 Hy slaag sodoende daarin om aan water menslike eienskappe toe te ken wat meer empatie by die leser skep. (4,2)
- 10 C. opregtheid (3,1)
- 11 Vergelyking (3,1)
- 12.1 alliterasie: om met (r. 10)/deemoedig deel (r. 11)
- 12.2 assonansie: van afval (r. 12) (3,2)
- 13 Hy wil die aandag op die kosbaarheid van water fokus en beklemtoon dat dit nie deur die mens vermors moet word nie. (4,2)
- 14 Ja, want deur ’n boodskap deur middel van die woordkuns te versprei, kan baie mense bereik word. OF Nee, want nie baie mense lees gedigte nie. (5,2)

Totaal: 20

Verliese V deur Barend Toerien

- 1 Alles wat 'n mens verloor het (2,1)
- 2 Klim trappe, sit aan vir ontbyt, drink koffie. (2,3)
- 3 personifikasie (3,1)
- 4 "egskeiding" (1,1)
- 5 "Lepel" is 'n selfstandige naamwoord, maar word hier as 'n werkwoord gebruik om aan te dui dat die koffie ingegooi word. (3,2)
- 6 Afwesigheid is eintlik eensaamheid of niemand nie en daarom is dit koud pleks van warm, soos wat dit in die geval van 'n werklike persoon sou wees. (4,2)
- 7 Alomteenwoordige/gedurige/heeltyd (3,1)
- 8 Ironie (1,1)
- 9 Die gemis aan sy geliefde is oorweldigend. (3,2)
- 10 Nee, hy word te styf vasgehou sodat hy nie asem kry nie. (4,2)
- 11 Leerder se eie antwoord en motivering (5,2)
- 12 Dood of die verbreking van 'n liefdesverhouding. (4,2)

Totaal: 20

Delft deur Nathan Trantraal

- 1 Delft is 'n woongebied naby Kaapstad op die Kaapse Vlakte. (1,1)
- 2 "laities" (2,1)
- 3 Personifikasie (3,1)
- 4 Die lug is besoedel. (4,2)
- 5 Dit beklemtoon dat die wind nooit ophou waai nie. (3,1)
- 6 "hang heeldag" (3,2)
- 7 Ja, dit gee die dialek van die inwoners van die Kaapse Vlakte weer. (4,2)
- 8 Besigheid (2,1)
- 9 Vrye vers. Daar is geen vaste rymskema, strofobou of versreëls nie. (3,2)

Totaal: 13

In die Hoëveld deur Toon van den Heever

- 1 Dit dui een van die ruimtes aan waarbinne die gedig afspeel. (2,1)
- 2 "kuddes" (1,1)
- 3 Personifikasie (3,1)
- 4 "vir geld" (2,1)
- 5 Om na sy skape en beeste te gaan kyk. (2,1)

- 6 Kruisrym (3,1)
- 7 ligblou (1,1)
- 8 assonansie (3,1)
- 9 Ja. "n jaar of tien". OF Nee, hy onthou dit nog te goed. (4,1)
- 10 "leigrafstene" "laaste fluit" (3,2)
- 11 Hy het, soos die meeste mynwerkers, tering opgedoen omdat hy jare lank ondergronds gewerk het. (3,2)
- 12 Deur die dra van gesigmaskers. (5,2)
- 13 Die bokkies "speel" tussen die grafstene aangesien dit nou verlate is en die mense weggetrek het stad toe. (4,2)
- 14 In sy verbeelde werklikheid is hy vry en asem hy die vars lug van die oop vlaktes in. Hy is weer tussen sy geliefde diere en by sy huisie. Sy werklike realiteit is die nou gange van die myn met vuil, besoedelde lug en die naderende dood weens longtering wat hy in die myn opgedoen het. (3,2)
- 15 Sy naderende dood. (4,1)

Totaal: 20

Na die front deur Ernst van Heerden

- 1 "môre" (1,1)
- 2 Liefde (2,1)
- 3 Hy pak sy rantsoen en rol sy komberse – kosvoorraad en komberse impliseer dat hy elders (aan die oorlogsfront) gaan eet en slaap. (3,1)
- 4 "staar" (1,1)
- 5 Ja. Albei se harte is vol nood of vrees. "spieël" (4,2)
- 6 "jou" en "my" (2,1)
- 7 B. personifikasie. (3,1)
- 8.1 Onwaar. Jy is gespanne en onvriendelik.
- 8.2 Waar. "sidder" en "ril" beteken ongeveer dieselfde. (3,2)
- 9 "trein" en "groet" (2,2)
- 10 Dit dui aan dat die aksie of handeling voortduur. (3,1)
- 11 Ja. Die woorde "vas omklem" bevestig dat die soldaat die geweer baie styf vashou – "vas" en "omklem" beteken ongeveer dieselfde. OF Nee, hy is gefokus en selfversekerd. (5,1)
- 12 Ja. Woorde soos "laaste", "rantsoen", "oulaas" en "groet" versterk hierdie tema. (Geen Nee-opsie word aanvaar nie.) (5,1)
- 13 Hy het geensins meer aan die geliefde gedink nie en slegs op sy taak gekonsentreer. "kon ek van jou g'n enkele trek herken." (4,2)

Totaal: 17

'n Volksleier (enige eeu) deur A.G. Visser

- 1 Loof/prys (1,1)
- 2 "in sy hande laat" (2,1)
- 3 Nee. Die woorde "enige eeu" tussen hakies bevestig dit. (4,2)
- 4 snaaks (1,1)
- 5 *abab* (3,1)
- 6 kruisrym (3,1)
- 7 Ja, want hulle moet aan die kaak gestel word sodat hul gedrag positief kan verander. OF Nee, dit tas hul menswaardigheid aan/almaal is nie so nie. (4,2)
- 8 Verraai/kwaad/magteloos/sonder hoop vir toekoms – die voorbeeld wat hy stel, is dus 'n valse voorbeeld. (5,1)

Totaal: 10

Ouma Baai maak heuningbier

- 1 Dit plaas Ouma Baai sentraal in die gedig en sy word veral onthou vir haar heuningbier. (3,1)
- 2 "steier" (2,1)
- 3 Dit is 'n Engelse sonnet. Dit bestaan uit 14 versreëls (drie kwatryne en 'n slotkoeplet). Die rymskema is omarmde rym in die kwatryne en paarrym in die slotkoeplet. (3,4)
- 4 Dit is wanneer die son opkom – geel/rond/helder. (3,2)
- 5 velkometers (1,1)
- 6 Omarmde rym (2,1)
- 7 versigtig (1,1)
- 8 !kharib (1,1)
- 9 Groot en rond – soos 'n groot boepensmaag. (4,2)
- 10 paarrym – dit verskaf afronding/skep ritme (3,2)
- 11 Heerlik, want 'n engel word geassosieer met positiewe dinge – "gelok". (4,2)
- 12 r. 12 – "'n boepenskom met !kharib en gis" (3,1)
- 13 Die spreker se ouma gaan weer heuningbier maak. (3,1)
- 14 Die engel het agter die heerlike geur van die heuningbier aangekom. (4,1)
- 15 werfhonde (2,1)

Totaal: 22

Klastoetsvoorbeeld: Na die myninstorting

1. mynwerkers (2,1)
2. "gedurig" (3,1)
3. 'n vergelyking (3,1)
4. B. dit ongesond is om healtyd in die donker te werk. (4,1)
5. "lig" (3,1)
6. D. Al drie stellings hierbo. (3,1)
7. kinders/gesinne/familie, tuine/huise, vyfuurfluit/huistoegaantyd/vryheid (enige 3) (1,3)
8. hulle net gewone dinge ken en ongemaaklik in die hemel voel/hulle eerder huis toe sou wou gaan as in die hemel wou wees. (5,1)

Totaal: 10

Eksamenvraag-voorbeeld: Die dans van die reën

1. metafoor (3,1)
2. A. die skelm-loerdery aan die reëleinde beklemtoon word (3,1)
3. wink/roep/vertel/nooi . . . uit (enige twee) (1,2)
4. weerlig; donderweer/gerammel (2,2)
5. alliterasie (3,1)
6. B. insekte en ondergrondse diere. (2,1)
7. A. Hulle voel naby aan haar.
C. Hulle is afhanklik van haar en is bly oor haar koms. (4,2)
8. C, A, D, B (twee per punt) (2,2)
- 9.1 B
- 9.2 C
- 9.3 A
- 9.4 D (3,4)
10. Waar (geen punt; wel een punt vir geldige motivering, bv. een van die volgende): Daar is alliterasie wat by die betekenis pas. OF Die meisie/reën word baie goed beskryf. OF Die reën word uitgebeeld as 'n meisie wat loer/lag/wink/roep/uitnooi. OF Die reën wat uitsak, is 'n meisie wat dans met haar krale en kopperringe wat skud en blink. OF Die weerlig word uitgebeeld as armbande/krale/kopperringe wat blink/skitter. OF Die donderweer word uitgebeeld as krale wat skud. (5,1)
11. (Punt vir motivering) Ja. Mense/veral boere is van reën afhanklik. OF Nee. Stadsmense is nie meer so ingestel op reën/die natuur nie./Stadsmense verstaan nie die belangrikheid van reën so goed nie. (5,1)

Totaal: 18